

Sygn. akt I S 26/09

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2010 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Piotr Wójtowicz

Sędziowie: SA Joanna Kurpierz

SA Rafał Dzyr (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 10 lutym 2010 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

skargi powódki A. O. przy udziale Prezesa Sądu Okręgowego w (...)		
o stwierdzenie naruszenia przez Sąd Okręgowy w (...)		
prawa powódki do rozpoznania bez nieuzasadnionej zwłoki		
sprawy o sygn. akt I C 512/08		
z powództwa A. O.		
przeciwko A. H.		
o unieważnienie aktu notarialnego		
i sprawy o sygn. akt I C 715/08		
z powództwa A. O.		
przeciwko A. H.		

o unieważnienie aktu notarialnego

postanawia:

1. stwierdzić, że w postępowaniu międzyinstancyjnym prowadzonym przez Sąd Okręgowy w K. w sprawie o sygn. akt I C 715/08 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. przyznać powódce od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...) 2.000 (dwa tysiące) złotych;
3. oddalić w pozostałej części skargę w sprawie o sygn. akt I C 715/08;
4. odrzucić skargę wniesioną w sprawie o sygn. akt I C 512/08;
5. nakazać zwrócenie powódce opłaty w kwocie 100 (sto) zł ze środków budżetowych Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w (...).

Sygn. akt I S 26/09

UZASADNIENIE

Powódka A. O. w piśmie z dnia 16 grudnia 2009 r. zawarła dwie skargi, w których wniosła o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawach zawisłych przed Sądem Okręgowym w K. pod sygnaturami akt I C 512/08 i I C 715/08, przyznanie jej od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego kwoty 3000 zł oraz zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Prezes Sądu Okręgowego w (...) wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Apelacyjny ustalił, że postępowanie w obu sprawach miało następujący przebieg:

Sprawa I C 512/08

Powódka w dniu 25.08.2008 r. złożyła pozew przeciwko A. H., w którym wniosła o unieważnienie aktu notarialnego z dnia 14 maja 2008 r., zawierającego testament jej ojca S. F.. W testamencie tym spadkodawca powołał do całości spadku pozwaną A. H. i wydziedziczył powódkę. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt I C 512/08. Powódka w dniu 10.09.2008 r. wskazała wartość przedmiotu sporu. 24.10.2008 r. wyznaczony został termin posiedzenia z udziałem powódki w celu sprecyzowania powództwa i rozpoznania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Posiedzenie odbyło się dnia 5.11.2008 r. Powódka została na nim pouczona, że ważność testamentu może zostać zbadana jedynie przez sąd spadku. W związku z tym cofnęła pozew. Przewodniczący Sądu Okręgowego ogłosił powódce postanowienie o umorzeniu postępowania i doręczył jej jego odpis oraz pouczył o środkach zaskarżenia. Sentencja i uzasadnienie postanowienia zostały podpisane przez sędziego. Sąd Okręgowy stwierdził, że postanowienie o umorzeniu uprawomocniło się z dniem 13.11.2008 r. Powódka w dniu 4.12.2008 r. wniosła zażalenie na postanowienie z dnia 5.11.2008 r., zarzucając, że postanowienie nie zostało podpisane, gdyż na otrzymanym przez nią odpisie nie było podpisu sędziego. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 11.12.2008 r. odrzucił zażalenie jako spóźnione. 18.12.2008 r. akta sprawy zostały przedstawione Prezesowi Sądu Okręgowego w (...). Dnia 27.12.2008 r. powódka wniosła zażalenie na postanowienie z dnia 11.12.2008 r. Przewodniczący Sądu wydał w dniu 30.12.2008 r. zarządzenie nakazujące przedstawienie mu akt po zwróceniu ich przez Prezesa Sądu Okręgowego. Zwrot ten nastąpił 9.01.2009 r. W aktach nie ma adnotacji o przedłożeniu ich Przewodniczącemu. Dopiero gdy Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej pismem z dnia 4.09.2009 r. zwrócił się o informację o stanie sprawy, Sąd Okręgowy wezwał powódkę w dniu 26.09.2009 r. o podanie, czy podtrzymuje zażalenie pod rygorem pozostawienia sprawy bez biegu. W przypadku podtrzymania zażalenia powódka miała doręczyć odpis zażalenia z załącznikami i złożyć aktualne oświadczenie o swojej sytuacji majątkowej i rodzinnej. 7.10.2009 r. akta zostały przedstawione Prezesowi Sądu Apelacyjnego w K., który zwrócił je 23.10.2009 r. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 27.10.2009 r. odrzucił zażalenie powódki na postanowienie z 11.12.2008 r. Na skutek zażalenia powódki Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 5.11.2009 r. uchylił w trybie art. 395 § 2 k.p.c. swoje postanowienie z 27.10.2009 r. i zwolnił powódkę od kosztów postępowania zażaleniowego oraz przedstawił zażalenie powódki na swoje postanowienie

z dnia 11.12.2009 r. do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu. Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 17.12.2009 r. sygn. akt I ACz 889/09 oddalił zażalenie.

Sprawa I C 715/08

Powódka w dniu 27.12.2008 r. ponownie wniosła do Sądu Okręgowego w K. pozew przeciwko A. H. o unieważnienie aktu notarialnego z dnia 14 maja 2008 r., zawierającego testament jej ojca S. F.. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt I C 715/08. Na wezwanie Sądu powódka dnia 21.01.2009 r. złożyła oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym. Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 22.01.2009 r. stwierdził swą niewłaściwość rzeczową i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w D. do rozpoznania w trybie postępowania nieprocesowego.

Powódka dnia 5.02.2009 r. złożyła zażalenie na to postanowienie. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 9.03.2009 r. zwolnił powódkę od kosztów sądowych ponad kwotę 500 zł, a w pozostałej części wniosek oddalił. Zażalenie powódki na to postanowienie zostało oddalone przez Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z dnia 20.04.2009 r. sygn. akt I ACz 271/09. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 1.04.2009 r. odrzucił zażalenie powódki na swoje postanowienie z dnia 22.01.2009 r. z uwagi na niezuzpełnienie braków formalnych pisma. Powódka w zażaleniu z 28.04.2009 r. zaskarżyła to postanowienie. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 26.05.2009 r. odrzucił jej zażalenie jako spóźnione.

Powódka w piśmie z dnia 13.06.2009 r. zawarła zarówno zażalenie na postanowienie z dnia 26.05.2009 r., jak wniosek o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 1.04.2009 r., nie dołączając samego zażalenia.

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 29.06.2009 r. oddalił wniosek powódki z dnia 26.03.2009 r. o ustanowienie adwokata z urzędu. Zarządzeniem z dnia 27.07.2009 r. został wyznaczony na dzień 2.10.2009 r. termin posiedzenia jawnego, w celu rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu. Zarządzeniem z dnia 1.10.2009 r. zmieniono termin posiedzenia jawnego na dzień 12.11.2009 r. z uwagi na chorobę sędziego. Posiedzenie w dniu 12.11.2009 r. zostało odroczone z uwagi na brak dowodu prawidłowego zawiadomienia pozwanej. Tymczasem potwierdzenie otrzymania zawiadomienia zostało zwrócone Sądowi 12.10.2009 r. i wszyte do akt (k. 56) przed protokołem posiedzenia z dnia 12.11.2009 r. Na posiedzeniu w dniu 16.12.2009 r. Sąd Okręgowy wydał postanowienie o oddaleniu wniosku powódki o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 1.04.2009 r. Sąd Okręgowy nie wydał postanowienia w przedmiocie samego zażalenia, odnośnie którego rozpatrywał wniosek o przywrócenie terminu. Następnie zarządzeniem z dnia 16.12.2009 r. Przewodniczący Sądu nakazał przedstawienie akt Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach z zażaleniem powódki na postanowienie z dnia 26.05.2009 r., pomimo niepobrania opłaty w kwocie 500 zł, od której powódka nie została zwolniona. Akta z zażaleniem nie zostały do tej pory przedstawione Sądowi Apelacyjnemu w celu rozstrzygnięcia zażalenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sprawa I C 715/08

Skarga wniesiona w niezakończonyj dotąd sprawie I C 715/08 podlegała merytorycznemu rozpoznaniu. Powódka zarzuciła w tym przypadku, że jej pozew, złożony 27.12.2008 r. został zlekceważony, sprawa była prowadzona w sposób przewlekły,

a posiedzenie, na które została wezwana, zostało odroczone z powodu choroby sędziego, o czym wcześniej powódki nie powiadomiono. Sposób prowadzenia sprawy pozbawił jej prawa do sądu.

Analiza akt tej sprawy częściowo potwierdziła zarzuty powódki. W pierwszym etapie postępowanie prowadzone było bez zbędnej zwłoki. Pozew wpłynął do Sądu Okręgowego dnia 30.12.2008 r. i tego samego dnia został zarejestrowany w repertorium C pod nr 715/08. Przewodniczący Wydziału w tym samym dniu zobowiązał powódkę do złożenia oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym w celu rozpoznania jej wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Dnia 22 stycznia 2009 r., tj. w dzień po upływie do Sądu oświadczenia powódki, Sąd Okręgowy stwierdził swą niewłaściwość rzeczą i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Dąbrowie Górniczej. Kwalifikacja sprawy i skierowanie jej do Sądu uznanego za właściwy nastąpiła niezwłocznie. Do 13.06.2009 r. postępowanie międzyinstancyjne ulegało przedłużeniu tylko z winy powódki, która nie przestrzegając wymogów stawianych przez procedurę cywilną nie zdołała skutecznie zaskarżyć niekorzystnych dla niej postanowień. Ponadto postępowanie uległo przedłużeniu na skutek bezzasadnego zaskarżenia postanowienia o odmowie zwolnienia od całości kosztów sądowych i konieczności przedstawienia akt Sądowi Apelacyjnemu.

W następnym okresie sposób prowadzenia postępowania przez Sąd Okręgowy przyczynił się do przedłużenia postępowania. Sąd Okręgowy nie zwrócił uwagi na fakt, że pismo powódki z dnia 13.06.2009 r. zawierało dwa wykluczające się wzajemnie środki prawne. Bez wyjaśnienia tej kwestii błędnie rozpoznał najpierw wniosek o przywrócenie terminu, co spowodowało, że dopiero w połowie grudnia 2009 r. zarządził rozpoznanie zażalenia. Posiedzenie jawne dotyczące prostej kwestii odebrania ustnego oświadczenia powódki zostało wyznaczone w odległym terminie, a posiedzenie wyznaczone na dzień 12.11.2009 r. zostało odroczone bez podstawy prawnej. Nie można było natomiast podzielić stanowiska powódki, że istniała techniczna możliwość poinformowania jej o zarządzeniu z dnia 1.10.2009 r., odwołującego termin posiedzenia wyznaczony na dzień 2.10.2009 r. z uwagi na chorobę sędziego. Wniosek o przywrócenie terminu został rozpoznany pomimo, że powódka nie dołączyła do niego nowego zażalenia.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że oprócz okoliczności niezależnych, takich jak nagła choroba sędziego, oraz czynności procesowych samej powódki, w okresie od 13.06.2009 r. do chwili obecnej istnieje stan przewlekłości postępowania, za który odpowiedzialność ponosi Sąd Okręgowy.

W tym stanie rzeczy należało oddalić orzec jak w sentencji art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Mając na uwadze, rodzaj sprawy, fakt, że powódka została pouczona, że kwestionowanie testamentu powinno nastąpić przed Sądem spadku, czynności procesowe powódki, które przyczyniły się do przewlekłości postępowania, Sąd Apelacyjny przyznał powódce na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. kwotę 2000 zł, uznając w pozostałej części jej żądanie za nadmierne.

Sprawa I C 512/08

W świetle postanowień ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz.1843 ze zm.) celem skargi na przewlekłość jest zlikwidowanie opieszałości sądu, przed którym sprawa zawisła poprzez wymuszenie należytej sprawności sądu i nadanie sprawie odpowiedniego biegu. Skarga ma zapewnić szybką reakcję na trwającą zwłokę w czynnościach sądu, służy dyscyplinowaniu czynności podejmowanych na danym etapie toczącego się jeszcze postępowania w określonej sprawie.

Natomiast celem postępowania ze skargi na przewlekłość postępowania nie jest stwierdzenie faktu przewlekłości i ewentualne zasądzenie odpowiedniego odszkodowania. Skarga ta stanowi bowiem doraźną interwencję, przeciwdziałającą trwającej przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/05). Pośrednio potwierdza to wynikający z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. wymóg wniesienia skargi na przewlekłość w toku postępowania w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/05). Po prawomocnym zakończeniu postępowania, którego dotyczy przewlekłość, kwestia zlikwidowania opieszałości sądu oraz spowodowania nadania sprawie właściwego biegu stają się bezprzedmiotowe (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 listopada 2005 r., IV CSP 1/05).

Powódka wniosła skargę na przewlekłość postępowania w prawomocnie już zakończonej sprawie I C 512/08 sprawie. Skargę tą należało uznać za niedopuszczalną, a w konsekwencji odrzucić ją na podstawie art. 373 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r.

O zwrocie opłaty od skargi wynoszącej 100 zł orzeczono na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r.